

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 73

Upravištvo:

Sodna ulica št. 6
Telefon št. 85

Račun kr. pošt. ček urada
št. 11.842.

Ljubljana, 11. avgusta.

V smislu določb trianonske mirovne pogodbe mora jugoslovanska vojska po izvršeni ratifikaciji evakuirati ozemlje, ki se nahaja med demarkacijsko črto in v Trianonu določeno jugoslovansko - madžarsko mejo. Po teh določbah bi morala Jugoslavija evakuirati severno Baranjo in takozvani Bajski trikot med Donavo in železniško progo Subotica - Baja.

Z evakuacijo Baranje izgubi Jugoslavija Pečuj in pečujске rudokope ter vinorodno ozemlje v okolici Vilarja; pod madžarsko gospodstvo pride veliko število našega naroda okoli Sikloša in Pečuja samega. Bilo je že par zaveznikiški komisiji na licu mesta, ki so ugotovile, da tvori pravo geografsko in etnografsko mejo med Jugoslavijo in Madžarsko edinole Mečak - planina severno in severno-vzhodno od Pečuja. Toda določbe trianonske mirovne pogodbe so priznale ta del med Dravo in Donavo Madžarski, dasi je prebivalstvo brez razlike narodnosti in strank - to so Mažari, Nemci in naši Brujevi - so glasno zalotevali, da se to ozemlje priklupi Jugoslaviji, katere sestavni del tvori po svojem položaju in svojih prometnih zvezah.

Isto je z vprašanjem bajskega trikot. Baja je danes važno donavsko pristanišče, ker leži ob mostu preko Donave, ki veže Bačko z Baranje; Baja je izhodišče velevaržnih kanalov, ki tvorijo danes gospodarsko žilo Bačke, kajti po teh kanalih se vrši promet, ti kanali napajajo s svojo vodo polja v Bački, ki so naša žitnica.

Nagajivost madžarske vlade bi nam mogla zapreti zatvornice v Baji; bački kanal bi se osušil, onemogočil bi se promet in onemogočilo napajanje zemlje. To bi značilo gospodarsko krizo ne le Bačke, ampak vse Jugoslavije!

Tekst trianonske mirovne pogodbe pa nima izvršilne važnosti kajti tam se pravi, da se ima - detajlna meja med Madžarsko in Jugoslavijo izvršiti poton posebnega medsebojnega sporazuma med obema državama.

Razpoloženje med prebivalstvom v krajih, ki bi jih morali evakuirati, je jasno in odločno proti pripojitvi Madžarski, ker vidijo v tem svojo gospodarsko katastrofo, zato se je že tekom okupacije izdelalo nekaj spomenice ki zahtevajo, da naj današnja demarkacijska črta ostane kot državna meja.

Ko se je izvršila ratifikacija trianonske mirovne pogodbe in so bile že imenovane komisije za razmejitev, je prebivalstvo Baranje in Bajskega trikot seglo po skrajnem orožju samoohrane. Veliki shodi in narodni zbori po okupacijskem ozemlju sprejemajo resolucije proti evakuaciji, sklepajo snovanje narodnih gard, ki bi preprečile madžarsko okupacijo, katere bi gospodarsko uničila te kraje, ker bi jih odtrgala od vseh prometnih zvez z jugom.

Zato je malo verjetno, da bi se izvedla izvršitev trianonske pogodbe v redu in mirno, ako bodo Madžari vztrajali na njenih dobesednih določbah.

Skoro tri leta je bilo prebivalstvo Baje in Baranje pod našo upravo, živel je v časih, ko je divjala na Madžarskem največja anarhija, ko je bila na državni upravi nezmožna Karolyjeva vlada, ko je divjal boljševiški teror, ko je vzpostavljaj svoj režim Horthy, v normalnih mirovnih razmerah. A zdaj naenkrat naj se vrne v prevratne prilike neurejene Madžarske?

Zato je odpor prebivalstva proti madžarski okupaciji popolnoma razumljiv in opravičljiv.

Dolžnost naše delegacije v razmejitveni komisiji je, da zaveznikom predoči položaj, da jim omogoči direktn stik z narodom, da se tako prepričajo, da sta Baranja in Baja proti pripojitvi k Madžarski, in da bi dobesedno izvajanje trianonske mirovne pogodbe moglo ustvariti za najbližjo bodočnost vzrok konflikta na naši severovzhodni meji.

Klerikalci preprečili narodno proslavo v Prekmurju

Murska Sobota, 11. avgusta. (Izv.) Sinoči se je v Sili seja novoosnovanega nadstrankarskega odbora za proslavo dveletnice osvoboditve Prekmurja. Klerikalci so bili že spočetka nasprotniki nadstrankarskega odbora in so hoteli izrabiti slavo za svoje strankarske namene. Ko pa so sedaj uvideli, da je njihova nakana preprečena, so kar naenkrat odpovedali že naročeno godbo in pevsko društva in izjavili, da ne bodo sodelovali, ako se jim ne puste popolnoma proste roke. Novi odbor seveda ni mogel na to pristati. Pripravljalni odbor se je zaradi tega razpustil in slavnost odpade.

Olavna krivda pade na zloglasnega odstavljene gerenta Dolnje Len-

dave, Severja, ki se je hotel s to proslavo rehabilitirati in izposlovati potem razveljavljene svoje odstavitve. Razvijal je dolgo za proslavo močno strankarsko agitacijo, ko pa je uvidel, da so mu bili načrti prekržani, je odpovedal sodelovanje.

V tukajšnjih naprednih in narodnih krogih vlada zaradi postopanja bivšega gerenta Severja veliko ogorčenje. Sicer se je že poprej domnevalo, da klerikalno navdušenje za proslavo ni iskreno, vendar pa kaj takega ni pričakoval nihče. S svojim nastopom so klerikalci pokazali sedaj javno, da so hoteli izrabiti narodno slavo samo v svoje strankarske namene.

Nov spor med Anglijo in Francijo

Pariz, 11. avgusta. Zavezniki komisariji v Gornji Šleziji in izvedenci so izdelali svoje poročilo in ga opoldne predložili tajništvu konference. Izvedenci so zaznamovali one občine, ki so neločljive od industrijske kotline ali tvorijo delljivo enoto. Končna določitev mej je pridržana vrhovnemu svetu.

Dopoldne so zborovali Lloyd George, lord Curzon, Briand in Loucheur. Zdi se, da razgovori niso imeli uspeha. Angličani so malo pripravljeni popuščati in se trdno drže takozvane Marinišove črte, ki je, izvzemši ne-

kaj poprav, podobna načrtu Percival-Marinis. Francozi smatrajo tako razmejitve za Poljsko kot nezadostno. Tako so stale stvari, ko so se angleški in francoski zastopniki razšli. Vse kaže, da si angleško in francosko stališče zopet nasprotujeta. Vendar ni povoda, da bi se že sedaj udajali pesimizmu, zakaj pri prejšnjih pogajanjih je prišlo do sličnih kriz, ki pa so se vse ugodno končale. Ako do zvečer ne pride do zblizanja, se bo vrhovni svet v zmislu dnevnega reda bavil z ruskim vprašanjem.

Seja višjega šolskega sveta

Ljubljana, 11. avgusta.

Danes se je vršila seja višjega šolskega sveta, na kateri je prišlo med drugim do naslednjih sklepov:

Pismene naloge na srednjih šolah.

Da bodo starši obveščeni o nazadovanju svojih otrok, morajo zahtevati profesorji, da dijaki svoje slaboredovane in malomarno pisane domače in šolske naloge pokažejo starešem ali njih namestnikom, ki jih morajo podpisati.

Meščansko šolstvo.

Imenovani so v Ljubljani: na I. dekliški meščanski šoli za 1. skupino Zaveri Albin; na II. dekliški meščanski za 2. skupino Ivan Kunc; za 3. skupino Pavel Medij; na I. dekliški meščanski šoli za 1. skupino Kalin Ivanka; za 2. skupino Miklavc-Janka Zofija; na II. dekliški meščanski šoli za 2. skupino Kraker Angela; za 3. skupino Marija Novak.

Na II. dekliški meščanski šoli v Ljubljani se dovoli za leto 1921/22 otvoritev nastavnega razreda, to pa le v slučaju, da odpade vzporednica 3. razreda in da preskrbi mestni šolski svet vse potrebščine.

Za razpisana mesta na meščanski šoli v Ljutomeru ni bilo prošilcev. Zato se ta mesta meseca novembra zopet razpišejo.

Srednje šolstvo.

Pokrajinski upravi v Ljubljani, oddelku za prosveto se stavijo termo-predlogi za imenovanje ravnateljev na dr. realnih gimnazijah v Ljubljani in Novem mestu in na državnih ženskih učiteljskih v Ljubljani in Mariboru, za imenovanje stalnih učiteljev za zgodovino in zemljepis na državni realni gimnaziji v Ptuj in na drž. ženskem učiteljskem v Ljubljani ter za slovenščino in nemščino na državnem ženskem učiteljskem v Ljubljani. Vnovič se razpiše mesto za klasično filologijo kot glavni in slovenščino kot stranski predmet na državni gimnaziji v Kranju. Odložila se je oddaja stalnega učnega mesta za zgodovino in zemljepis na I. državni gimnaziji v Ljubljani.

Okrajni šolski nadzorniki na Štajerskem:

Skleno se tropredlogi za imenovanja okrajnih šolskih nadzornikov:

1.) za Brezice, Koze in Sevnico; 2.) za Celje in Vransko; 3.) za Laško in Gornji Grad; 4.) za Konjice, Šmarje in

Rogatec; 5.) za Ljutomer in Gornjo Radgono z Apaško kotlino; 6.) za Maribor (mesto), St. Lenard in Slovensko Bistrico; 7.) za Maribor (okolice); 8.) za Ptuj in Ormož; 9.) za Slovenjgradec, Marenberg in Šostanj; 10.) za Prevalje; 11.) za Mursko Soboto; 12.) za Dolnjo Lendavo in 13.) za vse meščanske šole v Sloveniji.

Ljudskošolska imenovanja na Štajerskem.

Stalna oddaja nekaterih stalnih učiteljskih mest na Štajerskem se odgodi do druge seje, ko bo mogoče vsem okrajnim šolskim svetom doposlati predloge zpet po starem štajerskem šolskem zakonu.

Nadučitelj Ferdo Bobič ostane v Ločah, dokler se ne izvrši njegova premestitev za zaproseno novo mesto. Ema Kotnik se premesti iz Remšnika v St. Andrej nad Polzelo. Mariji Kvac in Trstenjak Zorki ter Mariji Čulk, se izjemoma dovoli začasna namestitev na šolah, kjer služijo njihovi roditelji. Istotako se dovoli Glinšek Danici, da sme prositi za začasno namestitev na šoli, kjer služuje njen oče.

Poletne oprostivne šolskega obiska.

se ukinejo in se bodo dovoljevale v izjemnih slučajih samo individualne oprostivne šolskega obiska.

Preskrbe šol s cenejšimi učili.

Da se šolam v Sloveniji omogoči preskrba cenejših učil in samoučil, se izvoli odsek 4 članov višjega šolskega sveta, ki naj do prihodnje seje sestavi toraževne predloge in nasvete.

Možitev učitelje.

Višji šolski svet priporoča strokovnim organizacijam, naj pazijo, da ne bodo škodovala posluževanja učiteljev s lahkomiselnimi možnostmi ugledu učiteljskega stanu. -- Proti učiteljem, ki si vzamejo bolezenske dopuste, da se poroče, se bo postopalo disciplinarnim putem. Splošni se uvede glede dopustov strožje postopanje. Šolski voditelji mora izreči k vsaki od njega predlagani prošnji za dopust svoje posebno mnenje pod svojo osebno odgovornostjo. Uradni zdravilski bodo pošiljali zdravniška spričevala odslej direktno Višjemu šolskemu svetu. -- Omožene učiteljice ne bodo imele več prednosti pri nameščenju v krajih, kjer služujejo njihovi možje.

Načelni sporazum med radikalci in demokraci

Beograd, 11. avgusta. (Izv.) Danes dopoldne sta imela delegata radikalne stranke gg. Jovanović in Vukičević z demokratskim zast. nikom g. Davidovićem konferenco, na kateri je bil načelno dosežen sporazum glede skupnega programa dela vlade. Sklenjeno je bilo dalje, da vlada predstavi narodni skupščini čim prej zakon o zaščiti vojakov in vojnih invalidov. Dosežen je bil tudi načelni sporazum glede razdelitve države v oblasti.

Konferenca se bo v nekaj dneh nadaljevala, čim prispejo v Beograd vsi delegati. Kakor smo že poročali, bodo pogajanja končana še tekom tega meseca.

SPREJEM GOJENCEV V INŽENJSKO PODOFICIRSKO ŠOLO.

Beograd, 11. avgusta. (Izv.) Vojno ministrstvo je odločilo, da se sprejme v inženjsko-podoficirsko šolo v Zagrebu 150 gojencev.

Borza

Zagreb, devize: Berlin 206.50 -- 207.50, Milan 729 -- 731, London 613 -- 614, ček 608, Newyork kabel 167.50 -- 168.50, ček 166 -- 167, Pariz 1315 -- 1320, Praga 205 -- 210, Svica 2310 -- 2340, Dunaj 16.50 -- 17.40, Budimpešta 45.50 -- 46.50, valuta: dolar 163.50 -- 165, avstrijske krona 18, rublji 18 -- 20, 20 K v zlaju 560 -- 563, napoleoni 562 -- 568, marke 210 -- 212, lire 726 -- 729, sovereign 640.

Banka za Primorje 850.
Trg. obrtna banka 240 -- 245.
Hrv. eskomptna banka 658 -- 660.
Jugoslovanska banka 530 -- 537.
Ljub. kreditna banka 820 -- 900.
Prasiedlona 5120 -- 5135.
Narodna banka 550.
Ljub. strojne tovarne in livarne 850.
Trbov. premogokopna družba 700 -- 800.
Gutman 1300.

Zürich, Berlin 730, Newyork 504, London 2169, Pariz 4640, Milan 2590, Praga 755, Budimpešta 170, Zagreb 362, Bukarešta 770, Varšava 032, Dunaj 080, avstr. žig. krona 058.

Dunaj, devize: Zagreb 597 -- 601, Beograd 2380 -- 2401, Berlin 1197 -- 1203, Budimpešta 282.50 -- 285.50,

Masarykovo lastno-ročno pismo regentu

Beograd, 11. avgusta (Izv.) Češko-slovanski poslanik na izjem. dvoru g. Kalina, je danes prejel ministrskega predsednika Pašiča ter mu pri tej priliki predal lastnoručno pisano pismo predsednika čekoslovanske republike Masaryka regentu Aleks. dru.

Beograd, 11. avgusta. (Izv.) Notranji minister je odredil, kakor je bilo že javljeno, da se mora naša meja proti Madžarski znatno ojačiti. Kakor je izvedel vaš poročevalec, se bo pomnožila zlasti straža ob Dravi in bo uveden ob meji telefonski promet.

TRETJI RAZRED PRI BRZO-VLAKIH.

Beograd, 11. avgusta. (Izv.) Ministrstvo saobračaja je odločilo, da se brzovlakom pridajo tudi vozovi tretjega razreda, da se olajša promet tudi revnejšim slojem.

Con occhio romantico

Naš članek «italijanski načrti» je izsval odgovor «Piccola». Pod gornjim naslovom priobčuje «Piccolo» od 6. avgusta uvodnik, v katerem pravi, da je bila Italija vedno dežela, ki so jo gledali Netalijanci z romantičnimi očmi. Če so jo ljubili, jim je bila vedno dežela pomaranč, pa naj je bilo 10 stopinj pod ničlo, če je pa niso ljubili, pa jim je bila dežela brigantov.

In v drugo vrsto teh naivnih poznavalcev spadamo seveda mi. V dokaz za svojo trditve naškujeto nato «Piccolo» glavni del našega članka. Temu pa dodaja «Piccolo» svoje izmišljotine, kakor da smo mi pisali, da hočemo vreči Italijane v morje in da milostno pripuščamo, da postane Trst dvojezično mesto, kakor je bil pod Avstrijo.

Na vse te neresnice «Piccola» odgovorjamo le kratko. Italijo kot deželo oranž si more predstavljati le naivna in sentimentalna nemška gospodična, ki je čisto zaverovana v Goethejeve verzje «Kennst du das Land, wo die Citronen blühen». Toda sprito fašistovskega nasilja je taka vera minula tudi romantične nemške «Bacchische». Kdor pa samo pogleda v laški list in vidi neštevilne napise o ubitih in ranjenih, o požarih hiš, kar je vse v Italiji na dnevnem redu, pa more govoriti le o Italiji kot o deželi anarhije. In samo žalostna nujnost bi bila, če bi na podlagi teh krvavih faktov kdo govoril o Italiji kot o deželi brigantov. Saj slavni so bili ti že od nekdaj v Italiji.

Pa da pridemo k stvari sami. Naši «italijanski načrti» drže in to resnično potrjuje «Piccolo» sam, ko jih z nekakim zadoščanjem predočuje svojim bralcem. «Piccolo» pa ni pomislil, da njegovo zadoščanje izključuje učinkovitost njegovega apela na italijanska srca, da naj branijo svoj rod. Ne pomaga niti laž, da hočemo vse italijanske Tržačane kar vreči v morje, ker kako naj storimo to, če pa priznavamo italijansko napredovanje v Julijski Beniciji.

Sicer je pa irelevantno, kaj si misli «Piccolo», ker za nas je stvar jasna. Italijanske načrte moramo paralizirati in to bomo tudi z resnim delom dosegli. Če nam bo pomagala pri tem romantika, se bomo poslužili tudi nje, če je to «Piccolo» všeč ali ne. Ker glavno je zmaga in to bomo izvajali!

NSS in obrtna politika

NSS je stranka malcontentov, ki sami ne vedo, kaj hočejo. Čim zadenejo na praktično vprašanje, zavozijo. Mnogo govore, kako bi trebalo delavcem več zasluga, malemu obrtniku pa naročil, da se more razviti. Govore o gestu, da treba predvsem domačine podpirati.

Vse to so izpolnili s tem, da so pri čiški NSS naročili tri vagonce čevljev, da jih prodajo v Sloveniji. Mi smo prijatelj Cehov in želimo, da proizvođa industriji, ki je pri nas ni, prihajajo k nam iz bratske češke zemlje. Med te panoge obrti pa čevljarstva ne spada. Imamo velike tovarne za čevlje, poleg tega se pa havi s čevljarstvom na tisoče naših neinteligentnejših obrtnikov, ki bifejo težak boj za odjemalcev v novih razmerah. Vse te eksistence z njih rodbinami vred niso bile pri seru NSS, ko je naročila tri vagonce čevljev iz Češke.

Več mesecev že ponujajo sedaj čevlje na okrog, vendar hvala bogu in njihovi neumnosti in nezmožnosti, uspeha ni. Ni se jim še posrečilo izpodnesti tal našemu čevljarju, ki je s svojo pridnostjo in svojimi žrtvami odбил ta napad. Po večmesečnem ponujanju so morali oddati čevlje veletrgovcu gospodu Derendi, ki jih bo po

svoji trgovski načelni skušal placirati v Jugoslaviji. Akcija NSS je privreda nepotrebno konkurenco v deželo, slabeš našo valuto, in pa konzumentu ne za en vinar olajšala trpljenja.

Je res zanimivo, da se organizatorji ponesrečene narodnosocialne protiobrtniške kampanije upajo ravno med — čevljarje. Njihovo glasilo poroča, da je gošpod Brandner bil v Zireh 'n da je z vsehrom prodajal tamošnjim čevljarjem narodno gospodarske nauke NSS. Ne vemo, ali so ljudje tako slepi, ali pa komendijanti tako spretni, ki igrajo dvojno vlogo; po našem mišljenju velja poslednje, kajti demagogi ne poznajo smola.

Vlada bi morala take atentate na naše obrtnike kakor je Deržič-Brandnerjeva čevljarska akcija zaprečiti, da nam šarlatani ne zamorejo odvzeti možnosti zasluga za tako važno pomogo obrti in industriji, kakor jo moramo priznavati čevljarstvu. Češko NSS pa pozivljamo, naj si dobro ogleda, s kom ima posla. Naši obrtniki niso pričakovali strela od te strani. Obrtniki, branite se, da se atentat ne ponovi.

Dr. Zerjav — separatist

G. Pesek se potaplja. Iz znane okolice pošilja v podporo dopis, ki proglasa dr. Zerjavo za — separatista. Mi bi ta pamflet prepustili obsodbi javnosti, vendar nas dvoje okolnosti sili v odgovor. Leta 1910. je v Ljubljani propala zadruga «Agromerkur». O vzrokih se da pisati to in ono. Sodnija je konstatirala moralno odgovornost načelstva in izrekla ostro kazno. Med drugimi je bil obsojen tudi najmlajši član načelstva g. dr. Zerjav.

Pozneje je vsakdo uvidel, kako škoda je bilo, da se je zadruga tirala v konkurz. Vsa škoda, ki je vsled njega nastala, je do zadnjega vinarja poravnana in po preteku let ni imel noben pameten človek interesa na izvedbi kazni. Vsi člani nesrečnega načelstva so bili pomiloščeni. Nazadnje naj bi prišel na vrsto tudi dr. Zerjav. Vse sodne instance brez izjeme so priporočale pomiloščenje, povdarjaje, da je bil interes vsega načelstva na propali zadrugi čisto idealen.

Tako so predlagale avstrijske sodnije. Ko pa se je avstrijsko justično ministrstvo imelo pridružiti predlogu, so začeli intrigirati Nemci. Znani gospod Skubel je iz policijske direktorije ljubljanske pisal, da je dr. Zerjav duša integritetnega krila v jugoslovanskem klubu in da ima zveze z inozemstvom. Zato je imel Skubel in za njim avstrijski justični minister isto željo, kakor je ima danes člankar v Jugoslaviji.

Jugoslovanske sodnije in uradi niso mogle slediti predlogu gospoda Skubela in zgodil se je strašen zločin in čin korupcije: dr. Zerjav je bil kot zadnji član načelstva Agromerkurja po devetletnem neizmernem moralnem trpljenju vsled enoglasnega predloga neke sodnih in drugih instanc, lahko rečemo po želji vsakega poštenega človeka brez razlike strank, pomiloščen. Še več! Vsled zaupanja strank mu je bilo poverjeno mesto v vladi, dasi ko vse te okolnosti bile notorične. Peskov revolver naj le strelja. Če bo ob konkurzu «Jugoslovanskega kreditnega zavoda» poravnani vsak vinar škoda tako kakor pri Agromerkurju, nas bo veselilo.

Je pa še nekaj drugega, kar hočemo pribiti. Ni še tiskovno črnilo «Jugoslavije» suho od neštetihi člankov, da je «Jadranska banka» v rokah demokratskih milijonarjev, da ona pri vseh novih ustanovitvah vse sama požre in seveda, da je «Jutro» last Jadranske. Danes isti list vse to demantira in trdi: Jadranska banka je v rokah dal-

maščinskih kapitalistov, demokratski nima nobene delnice in kar je najgroznejše, industrijska podjetja, ki jih je banka nacionalizirala, niso njena last, temveč akcije so razdeljene. «Jugoslavija» to poroča in še piše v smislu, da ne bi bilo prav, če bi «Jugoslavija» imeli eno tretjino delnic Jadranske banke v roki, tudi če je banki glavni zaslužek v Sloveniji. Cel članek mrgoli podtikani, ki se sama ubijajo. Nam se zdi važno iz Peskovega lista kot kronistom zabeležiti, da ubogi Jutrovec nima niti ene delnice Jadranske in da bo torej do abtosti ponavljani očitki o eksepentih Jadranske banke treba obrniti na drug naslov.

Umiranje v Rusiji

2 milijona ljudi umirajo na kužnih boleznih.

Profesor Sokolov, bivši sodelavec Mečnikova, objavlja v pariškem «Matinu» naravnost grozne podatke o

Po svetu

— Koburški prevrat na Bolgarskem? Z ozirom na poročila nekaterih angleških in francoskih listov, ki so javljali, da pripravlja bivši bolgarski kralj Ferdinand državni prevrat na Bolgarskem, izjavlja bolgarska vlada, da so te vesti povsem izmišljene. Ravno tako so tudi neresnične tendenciozne vesti, razširjene v inozemskem časopisju, da se nahaja kralj Ferdinand že na Bolgarskem. Bolgarska vlada izjavlja, da nima nikakoli zveze z bivšim kraljem, a isto tako, da je pripravljena do skrajnosti braniti sedanji položaj na Bolgarskem.

— Posvetovanja vrhovnega sveta se udeležujejo: za Ameriko Colonel Harvey, ameriški poslanik v Londonu; za Anglijo Lloyd George, Curzon, Tridovinski minister Horne in Lord Riddell; za Francijo: Briand, Louchet in Berthelot; za Italijo: Bonomi, della Torretta in finančni minister Soleri; za Japonsko poslanik v Londonu Havašahi. Uloga Amerike še ni prav pojasnjena; njen zastopnik Harvey se sicer udeležuje sej, ni pa znan ali kot aktiven član ali samo kot opazovalec.

— Boji v Sleziji. «Vossische Zeitg.» poroča iz Vratislave: Zvečer je močna poljska tolpa pri Ološnu prekorajčila mejo. Nemška policija za glasovno omejeje in Angličani so jih po večji bitki pognali preko meje nazaj. Tekom boja so Angličani imeli izgube.

— Španska vlada je bržčas pod vplivom maroške katastrofe zopet demisijskala. Kralj je demisijo sprejel in poveril s sestavo nove vlade Mauro.

— Velik požar v tvornici bencina. V Unterländleru ob vzhodni železnici na Nižje Avstrijskem je v sredo popoldne v tvornici bencina Gerson, Böhm & Rosenfeld izbruhnil velik požar v barakah, kjer so bile velike zaloge petroleja. Kljub ogromnim oviram, kakor pomanjkanje vode in nezmožnostu dimu se je po štiriurnem napornem gašenju posrečilo udušiti požar. Škoda znaša okrog dvajset milijonov kron.

Politične beležke

— Neumljiv sklep. Kakor izvemo, je višji šolski svet na svoji včerajšnji seji sestavljen temno-predlog, ki se redloži ministrstvu prosvete za imenovanje ravnatelja na državnem ženskem učiteljskem v Mariboru. Na prvo mesto je postavil višji šolski svet profesorja Vancaša. Ne interesira nas politično

zdravstvenemu stanju v svojihki Rusiji. Nepovojno stanje ruskih laboratorijev in pripomočkov je velika ovira znanstvenemu opazovanju, tako da je laboratorij edino zatočišče znanstvenih raziskovanj.

Profesor Sokolov trdi, da je v zadnjih treh letih obolelo v Rusiji na nalezljivih boleznih nad 82 milijonov ljudi, umrlo pa jih je 6 odstotkov, torej okrog 2 milijona. Profesor Zlatogorov je ugotovil, da se iz krvi za legarjem obolelih oseb v dobi od 5. do 10. dneva mrzlice, lahko dobi uporabljivo cepivo, iz krvi rekonvalescentov pa zdravilni serum.

Umrljivost med ruskimi zdravniki je izredno velika. V Petrogradu je od decembra 1917 do sredi 1920 umrlo polovica vseh zdravnikov. Zdravniki so kot sorjsetaki uradniki zelo slabo plačani. Vlada pa jim je prepovedala, da ne smejo prevzeti več kot 50 privatnih lečenj mesečno, seveda ne pri bivših bogataših, marveč pri visokih sovjetskih birokratih in vojnih bogataših.

prepričanje g. Vancaša, čeprav smo prejeli o tem prav zanimiva poročila od raznih strani. Cesar pa ne smemo prezreti, je dejstvo, da je bil svoj čas profesor Vancaš kot častnik v jugoslovanskem polku «Nanos», ki je nastal ob prevratu iz bivšega tržaškega polka, v splošno znani aferi zvest opoda dr. Gosarja in da je kot tal igral precej čudno vlogo. V kazenski preiskavi, ki se vodi pri ljubljanskem deželnem sodišču o protidržavni akciji dr. Gosarja v Rusiji, se nahajajo jako zanimive izpovedbe prič o delu profesorja Vancaša. Mislimo, da bi bilo vsakakor umestno, da prosvetna uprava prouči te akte, predno poveri g. profesorju Vancašu tako važno mesto, kakor je vodstvo vzgoje našega učiteljskega naraščaja.

— Komunistični uradniki. «Naprej» razpravlja vprašanje, kako se bo izvajal zakon o zaščiti države napram komunističnim uradnikom, ki jih mora država po navedenem zakonu odpušiti iz državne službe. Mi se v glavnem strinjamo z njegovimi izjavami. Idealnih komunistov pač ne bo nihče preganjal, še manj pa naivne. Pač pa se ne more pustiti uradnikov, ki so bili člani kake komunistične organizacije, agitrali zanjo, kajti že dolgo časa sem jim je moralo biti jasno, da komunistom ne gre le za teorijo, ampak da hočejo čimprej nasilno uresničiti svoj program. Ta nezvestoba ne more ostati neka izjema. Država, ki bi jo predstavljalji njeni uničevalci, bi morala poginiti.

— Občinski odbor v Rogaški Slatini za ustavo in za zaščito države. Občinski odbor zdravilišča Rogaška Slatina je v svoji prvi redni seji sklenil soglasno sledečo resolucijo: 1.) Z navdušenjem pozdravljamo sprejeto ustavo, katera nam s svojimi določbami daje trdno jamstvo za obstoj mogočne in srečne kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. V sprejeti ustavi vidimo edini popolni predpogoj za svobodni razvoj našega gospodarstva in procvit jugoslovanske kulture. 2.) Kot odbor občine zdravilišča Rogaška Slatina, v katerem je Njegovo kraljevo Visočanstvo regent Aleksander bival pred leti več tednov, izražamo svoje priščno veselje, da se je ponesrečil zlobni naklep zločinskega atentatorja na predragoceno življenje našega ljubljenskega prestolonaslednika. 3.) Pozdravljamo zakon za zaščito države kot skrajno potreben in prosimo, da vlada izjavi določbe s vso odločnostjo in doslednostjo.

— Bolgarske komitake akcije. Iz Beograda poročajo, da je v zadnjih dneh opažati na jugoslovansko-bolgarski meji zopt novo gibanje bolgarskih komitaskih čet, ki se pripravljajo na napad na naše ozemlje. V četrtak večer je prejelo ministrstvo notranjih zadev poročilo iz kočanskega sreza, da so bolgarski komiti prešli mejo in izvršili razn anasilja v raznih obmejnih krajih. Z ozirom na skrajno nestrategične meje md našo državo in Bolgarijo je preganjanje in zasedovanje komitaskih čet jako težko, vendar se je obmejnimi četam posrečilo, da preprečijo nadaljne akcije bolgarskih komitaskih ter jih našeno preko meje. V beograjskih vojaških strokovnih krogih prevladuje mnenje, da je edino mogoče preprečiti nove vpade bolgarskih komitaskih čet v tem slučaju, ako zavzamejo naše obmejne čete nekatere važne strategijske položaje, ki se nahajajo v bolgarskih rokah in ki tvorijo bolgarskim komitaskim akcijam izhodišče za napade v našo državo.

— «Bocho» in «ciavo». Tržaška «Edinost» priporoča z ozirom na korak nemškega veleindustrijalca Stimesa, ki je kretal svojo novo veliko ladjo za «Le bocho» (francoska slovnica za Nemce), da naj enako tudi Slovenci imenujejo sebe kot «čavo», da vzamejo tako tej besedi vso učinkovitost. Kakor si nadevajo Nemci ime «boš» kot slavno ime, tako naj store tudi Slovenci in čavo naj označuje odslej Slovanci, ki je prvovrsten delavec in ki ga vsled njegove izborne kvalitete spoštuje vse. Ne more se reči, da ne bi mogel nasvet «Edinosti» prinesiti uspeha, ker fakt je, da ni nobena stvar nam v Trstu tako

sele. Svočim. Kol provika. Ce je pa rabimo sami, gotovo izga. bi efekt.

Sport in turistika

DESETLETNICA SPORTNEGA KLUBA «ILIRIJA» V DNEH 13. 14. IN 15. AVGUSTA.

Lahka atletika: Proslave desetletnice, otvorilo v soboto na prostoru «Ilirije» lahkoatletične tekme. Tekmovali bodo na njem ne samo atletiki ljubljanskih, celjskih in mariborskih klubov, temveč tudi prvovrstni zagrebški tekmovalci-specialisti v lahki atletiki, ki so nastopali z uspehom že na mednarodnih tekmah.

Plavanje: V nedeljo dne 14. t. m. ob 10. uri se vrši ob čolnarni Ljubljanskega S. K. na Ljubljani tekma v plavanju b. skokih. Na programu je nadalje water-polo — tekma med moštvom Ljubljanskega S. K. in moštvom S. K. Ilirija. Tudi plavalnih tekem se bodo udeležili nekateri znani tuji plavalci. Poseben pomen zado-bi tekma kot poslednja priprava za tekme za jugoslovansko prvenstvo na Bledu dne 21. t. m.

Nogomet: V nedeljo dne 14. t. m. ob 16. igrava dva kombinirana teama naraščaja. Ob 18. uri tekmuje rezerva Ilirije s Sparto. V ponedeljek dne 15. t. m. ob 18. uri se vrši finale za prvenstvo Slovenije med Ilirijo in celjskim Atletiksportklubom. Prva tekma med obema sedanjima rivaloma za prvenstvo Slovenije se je vršila dne 17. julija v Celju, a je končala neodločeno 4:4 in se mora zato ponoviti. Za izid tekme vlada naravno zelo veliko zanimanje.

Ženski rokomet: V soboto ob 18. uri se vrši na prostoru Ilirije rokometna tekma med Ilirijo in Slavijo, Ljubljana. V ponedeljek dne 15. t. m. ob 17. uri se vrši re-vanžna tekma med Ilirijo in Jadrantom. V prvi tekmi dne 10. julija je zmaga-la Ilirija 6:1.

Cvetlični dan, ki se priredi v nedeljo dne 14. t. m. dopoldne, se priporoča ljubljanskemu občinstvu v naklonjenosti, kakor jo zasluži dolgoletno naporno delovanje v korist telesni vzgoji in slovenskega sporta.

S prijateljskim sestankom v hotelu «Ti-voli» v ponedeljek ob 21. uri se proslava desetletnice zaključ. Razdelile se bodo ob tej priliki zmagovalcem iz lahkoatletičnega meeninga in plavalnih tekem častne kolajne. — Na večeru bo skrbnjeno med drugim tudi za ples.

Avtomobilski zlet v Bohinju. Vsled trajne silne vročine, katere škodljiv vpliv na avtomobilno pnevmatiko je splošno znan in ki je zlasti v Hrvaškem Primorju še večja kakor pri nas, je Avtomobilski klub odpovedal svoj za 14. in 15. t. m. nameravani zlet v Cirkvenico. Namesto tega se vrši v nedeljo dne 14. t. m. zlet iz Ljubljane v Bohinju. Odhod iz Ljubljane je ob 7. uri zjutraj izpred Narodnega doma. Ob 10. je proračunan prihod k Sv. Janezu ob Bahinjskem jezeru, kjer se vrši v prostorih hotela Sv. Janez ob 11. občni zbor Jugoslovanskega avtomobilskega kluba. Ob 15. je zlet do Ukance ob koncu Bohinjskega jezera, od tam peš zlet k slapu Savice. Ob 18. skupen povratek na Bled in od tam poljuben odhod.

Šah

Šahovski turnir v Celju. Za šahovski turnir v Celju so bile v seji akcijskega odbora šahovske priprave dosedanjih igralcev: dr. A. Baneke (Zagreb), dr. Čadež (Ljubljana), dr. A. Erdey (Sombor), J. Ferjan (Ljubljana), dr. Kockar in I. Kohn (Osijek), E. König (Kula), dr. E. Kramec (Maribor), A. Niličor (Veliki Bečkerek), F. Peyer (Zagreb), Fr. Poljanec (Ljubljana), K. Božič (Zagreb), dr. R. Trstenjak (Koprivnica) in V. Vuković (Zagreb).

Vabimo

vse sokolski misli naklonjeno občinstvo iz vzhodne Ljubljane, da izvoli v dneh svečane otvoritve našega sokolskega telovadišča na trgu Tabor razobesiti zastave in okrasiti okna. Potrebujemo Vaše moralne opore, pozdravite naše sokolske goste, veselite se z nami vred v Vašo pomočilo in z našim trdim delom doseženih uspehov.

Sokolstvo in sokolska vzgoja je danes državna zadeva. Sokolstvo vrši od svojega početka pred 60. leti zvesto in udarno svojo zvišeno poslanstvo: zblizanje, ujedinenje, konsolidiranje moči slovenskih plemen, odklanjajoče vsako internacionalo, ki bi slabila kulturne in gospodarske koristi našega ljudstva. V tel-smeri koraka Sokol krepko naprej. Njegova pot je danes vsopredna s potjo, koder hodi in se razvija naš najvišji ideal: naša mlada svobodna država.

Pokažite 14. in 15. avgusta, kdo ste prijatelj sokolstva in naših teženj, da vidimo one, ki sovražijo nas in naše ideale. V Ljubljani, 8. avgusta 1921. dr. P. Pestotnik, starosta. J. Ažman, Jan za odbor Sokola I.; dr. P. Pestotnik starosta, J. Ažman tajnik.

VSI NA DELO, DA REŠIMO BRATE!

Književno-umetniški natečaj

Umetniški oddelek ministrstva za prosveto razpisuje na podstavi odločbe gospoda ministra za prosveto z dne 19. julija t. l. U br. 1660, natečaj za najboljšo dramo, opero, povest, pesem in kiparski projekt javnega spomenika.

Pogoji tega natečaja so:

1.) Drama je lahko tragedija ali komedija iz življenja našega naroda kateregakoli kraja in okolja z dejanjem iz sedanjosti ali minulosti, v prozi ali v verzih, neomejena glede števila dejanj, samo da mora izpolniti ves večer. Nagrada je 7000 dinarjev.

2.) Opera mora biti zajeta iz življenja našega naroda v kateremkoli kraju, iz minulosti ali sedanjosti, neomejena glede števila dejanj, samo da mora izpolniti ves večer. Glasba v operi mora izražati duha naše nacionalne umetnosti. Opero in besedilo vložiti za nagrado kot enotno delo skladatelja. Rokopis opere mora biti napisan s tinto; predložiti je orkestralno partituro in klavirski izvadek s besedilom. Nagrada 10.000 dinarjev.

3.) Povest mora biti zajeta iz življenja našega naroda v kateremkoli kraju in okolju, iz sedanjosti ali minulosti. Nagrada 2000 dinarjev.

4.) Lirska pesnitev. Nagrada 1000 dinarjev.

5.) Kiparski projekt. Tema: Spomenik «Neznanimu junaku».

Spomenik je mišljen za prost in odprt prostor. Maksimalna višina s podstavkom vred 8 metrov. Model v malcu, ki se predloži na natečaj, mora biti izdelan v razmerju 1:10 s podstavkom vred. Nagrada 10.000 dinarjev.

Natečaja se smejo udeležiti samo spisi in skizme, ki se še niso objavili ali izvajali.

Rok za vlaganje rokopisov, skladb in modelov je do dne 1. septembra 1922. Rokopisi, skladbe in modeli se izročajo do tega roka umetniškemu oddelku ministrstva za prosveto.

Konkurenti lahko predložijo svoja dela s popolnim imenom ali s psevdonimom.

Razsodišča za posamezne vrste del določi naknadno gospod minister za prosveto.

Narodno gledališče v Splitu

S prihodnjo gledališko sezono se otvori v Splitu novo narodno gledališče, katerega upravnik bo znani jugoslovanski publicist Niko Bartulović. V gledališkem posloplju se vrše velika adaptacijska dela, katere je prevzelo na svoje stroške splitsko mesto. Gledališka sezona se otvori v drugi polovici meseca septembra, a otvoritvi bodo prisostvovali predstavniki ministrstva prosvete in vseh jugoslovanskih gledališč ter razni jugoslovanski kulturni delavci. Kot se čuje, bo slav-

nostni otvoritvi prisostvoval tudi prestolonaslednik regent Aleksander, ki se posebno zanima za splitsko gledališče ter je na svoje stroške naročil slikarju Radovanu Tomazeju, da izdela umetniški zastor za gledališče.

Artistični ravnatelj novega splitskega gledališča Marković je uredniku splitske «Nove dobe» izjavil: «Po sestavi umetniškega personala našega gledališča lahko trdim, da bo naše gledališče eno najboljših v naši državi».

Vodstvo gledališča tvorijo upravnik, artistični ravnatelj, tajnik in 4 režiserji (Pavić, Pregare, Himmelsbach in Badalić).

Oder je eden najmodernejših odrov v Jugoslaviji, opremljen s najmodernejšimi režijskimi in sceničnimi aparati. Oder razpolaga, kot noben oder v Jugoslaviji z četverobarvno razsvetljavo.

Za dramaturga splitskega gledališča je imenovan dramatik Mirko Korolija, znani pesnik drame «Zidanje Skadra». Novi dramaturg je stavlil kot odločitvene predstave na repertoar sledečja jugoslovanska dela: Vojnovičev «Elvinocij», Nušičev «Knez od Semberije» in Cankarjevo «Pohujšanje v dolini Sentflorjanski».

Ravnatelj Bartulović in dramaturg Korolija poudarjata, da bo splitsko gledališče gojilo v prvi vrsti jugoslovansko dramsko literaturo, razen tega pa namerava vprijarjati tudi klasične predstave v amfiteatru v Solinu.

* **Shodil ministra dr. Kukovec.** Danes, v petek, odpotuje g. minister dr. Kukovec v Trbovlje, kjer bo dopoldne pregledal razne tamkajšnje naprave in sprejel delavsko in druge deputacije. Ob treh popoldnih bo pri Fortiju shod demokratične stranke. Razpored ostalih shodov se je sledeče izpremenil: v nedeljo ob 9. uri dopoldne v Sevnici, popoldne sestanki v Rajhenburgu, Kriškem in Brežicah, zvečer sestanki v Kozjem. V ponedeljek dne 15. avgusta ob pol 9. uri dopoldne shod v Rogški Slatini, ob treh popoldne v Podčetrtku, dne 16. avgusta demokratični večer v Mariboru, dne 18. avgusta shod v Laškem v sokolski dvorani.

* **Minister dr. Kukovec v Mozirju.** V sredo popoldne se je minister dr. Kukovec pripeljal v Mozirje, ki je bilo vse v zastavah. Pri ekspozituri so ga sprejeli župan Pevec, podnačelnik okrajnega zastopa dr. Gorčar, zastopnik učiteljskega, Sokoli, gasilci, splovarska zadruga in zastopniki raznih drugih kulturnih in gospodarskih organizacij. Na ekspozituri je g. minister sprejemal razne želje, posebno želje žagarjev, katerim se je od obrtnega nadzornišтва v Celju dovolil samo osemurni delavnik. G. minister je obljubil odposlati. Ob osmih zvečer se je vrnil pri Strmškem shod demokratične stranke, katerega se je udeležilo okoli 150 članov in kmotov iz okolice.

Minister dr. Kukovec je v poldrugeturnem govoru razmotril vprašanje naše ustave, zakon o zaščiti države in razna druga vprašanja, ki se tičejo njegovega resorisa. Njegov stvarni govor, ki je bil brez vsake ostrih proti drugim strankam, a je vendar v pravi luči osvetlil postopanje ostalih slovenskih strank v skupščini, je izzval med zborovalci vzhvalno navdušenje in plaskanje. Klerikalni kovač Močnik je interpeliral ministra zaradi pille večine za ustavo in zaradi 250 milijonskega darila muslimanom. Dobil je takoj primeren in pošten odgovor. Potem ko je g. minister dal na vprašanja g. župana Peveca še nekatera pojasnila glede valute, carin za tuji les itd. je bil shod zaključen z velikimi ovacijami g. ministru.

* **Zakon o zaščiti javne varnosti in reda v državi.** Uradni list pokrajinske uprave za Slovenijo objavlja v št. 95 zakon o zaščiti javne varnosti in reda v državi.

* **Volilni imeniki za volitev priselnicov in namestnikov v obrtno in vaskilno sodišče** so na vpogled v tajništvo JDS, Ljubljana, Narodni dom I. nadstropje med uradnimi urami od 9.—12. in od 3.—6. ure. Opozorjamo na važnost in pozivljamo, da se pristiži demokratične stranke pripravi ali se vpisani ali ne.

* **Narodni poslanec dr. Žerjav** je včeraj odpotoval v Beograd, da prevzame pri podpredsedniku zakonodajnega odbora vodstvo poslov imenovanja odbora.

* **Klerikalna denunciacija.** Bivši klerikalni govorilnik Rebernik v Zrkoveh pri Mariboru je pred zapiske novega naprednega župana g. Sela ogradil učitelja Maksa Zemljica v Zrkoveh, da ima skrivno orožje iz avstrijskih časov. Na podlagi ovadbe so orožniki v resnici izvršili pri njem hišno preiskavo, a niso našli nič drugega, kakor samo lovsko puško.

* **Telefonske in brzojavne zveze v Jugoslaviji.** Iz Beograda poročajo, da je ministristvo saobraćaja podvzelo vse potrebne mere, da se popravijo telefonske in brzojavne zveze v Jugoslaviji. Mnogoštevilno delavstvo namreč nove telefonske in brzojavne droge in izdeluje potrebne žice, zato so v zadnjem času telefonske in brzojavne zveze zaradi omenjenih popravil čisto prekinjene. Upati pa je, da bodo že tekom prihodnjega meseca vse proge popravljene, tako da bo prihodnji mesec telefonski in brzojavni promet popravljen ter da bo odgovarjal popolnoma svojemu namenu.

* **Ponarejeni lirski bankovci.** Opozorjamo občinstvo, da je vse polno laških bankovcev ponarejenih, vsled česar naj bo pri prejemanju laških lir sila previdno.

* **Sprevid Sokola I. v Ljubljani** odide s trga Tabora v ponedeljek ob 14.12. in gre po Vidovdanski cesti, Komenskega ulici, Sodni ulici, Dunajski cesti, Selenburgovi ulici ter po Kongresnem trgu, Wolfovi in Stritarjevi ulici, po Poljanski cesti in Skofji ulici nazaj na telovadišče.

* **Slavnostna zaprisega požarnih nastavljenecv v Ljubljani.** Včeraj dopoldne je bila v dvorani čekovnega urada izvršena slavnostna zaprisega požarnih nastavljenecv. Višji raznatelj dr. Debeljak je imel na zbrano uradništvo primeren nagovor, v katerem je naglašal zlasti veliki pomen državnega ujedinjenja za razvoj našega naroda in na svečani trenutek, ko prisega uradništvo svojemu narodnemu kralju. Za katoličane je izvršil ceremonijelni akt kanonik Sušnik, za pravoslavne pa prota Jankovič. Svečanost je imela lep patrijotični značaj.

* **Beograjski akademiki v Ljubljani.** Opozorjamo še enkrat občinstvo, zlasti pa dijaštvo, da pride danes ob 8. zjutraj v Ljubljano skupina beograjskih akademikov, ki žele spoznati naše kraje in prirediti pri nas par srbskih dramskih predstav.

* **Savez jugoslovanških ženskih društev** bo zboroval, kakor že javljamo, dne 1., 2. in 3. septembra v Ljubljani. Napovedano je vožnje število Srbkinj in Hrvatice, ki si ogledajo tudi naše lepe slovenske kraje. Pričakovati je, da sprejme naše žensktvo kakor naše občinstvo sploh jugoslovanške delegatke s ono ljubeznijo in gostoljubnostjo, s katero sprejemajo vselej svoje goste naši južni bratje.

* **Poročilo se je gospod Vilko Deržaj.** Mestni učitelj v Ljubljani s gospodično Tončko Hribernikovo iz Ljubljane. — V Rušah se je poročila gospodična Milka Mulej s g. Franom Leskovarjem, mesarjem s Pragerskega.

* **Koncert.** Danes in vsak dan v hotelu «Bellevue» nad Ljubljano koncert salonske elite kapele. Začetek ob 20., konec ob pol 24. uri. Vstop prost.

* **Avtomobilni promet na progi Ljubljana - Celje** se bo otvoril v nedeljo dne 14. avgusta z dvema avtomobila, ki bosta vozila po starem voznem redu t. j. odhod iz Ljubljane ob 6.30 zjutraj in ob 13.30 popoldne; odhod iz Celja ob 6.30 zjutraj in ob 13.30 popoldne. Vožnja bo trajala vsakokrat približno tri ure. Cena: za vsak kilometer 2 kroni. — V soboto, dne 13. avgusta bo odhajal prvi voz iz Ljubljane v Celje ob 13.30 popoldne izpred «Figovca» na Dunajski cesti.

* **Posle stanovanjske komisije v Celju** je prevzelo včeraj okrajno glavarstvo. Stanovanjska komisija je imela v sredo svojo zadnjo sejo, na katero je bil povabljen tudi zastopnik okrajnega glavarstva gosp. Pinkava.

* **Gerent občine Trbovlje** gosp. Fr. Mrcina je nastopil daljši bolniški dopust. Njegove posle je začasno prevzel učitelj - domačin gosp. Robert Plavčak.

* **Gasilno društvo v Trbovljah** objavlja: Ker dnevno prihajajo pisma in vprašanja zaradi slavnostnega razvija gasilnega prapora v nedeljo dne 14. avgusta na naš naslov, opozorjamo vsa bratska in druga društva, da prirediti to slavnostno ročnico rudiško gasilno društvo Trbovlje I.

* **Požrtvovalnost Tržačanov.** Za istrske žrtve je nabrala «Edinost» še 122.697 lir 85 cent, to je 1.484.50 dinarjev, 1000 rubljev, 1 dolar in 1.10 mark. Jugoslovani posnemajte Tržačane, darujte za «Jugoslovensko Matice» mater zatiranih.

* **Ogenj.** V terek zvečer je nastal v stanovanju gospe Vodopec v Dravski ulici 10 v Mariboru ogenj. Stedilnik je bil namreč tako močno poškodovan, da se je podrl, kakor so se vnela v bližini se nahajajoča drva. Začela je goriti tudi žepostelja in posteljnina oprema in bi se gotovo zgodila še večja nesreča, da niso sosedji požar še pravočasno pogasili.

* **Silna ploha** se je vili dne 3. t. m. čez Slovenske Gorice in okolice in napravila mnogo škodo.

* **Poizkušen samomor v ljubljanskih sodniških zaporih.** V sredo se je kaznjena Angela Podvinšek hotela v samomorilnem namenu zastrupiti in v to svrho napravila mešanico iz kisa, mavca, cementa, kopirnega svinčnika in žepca. Njen želodec pa je bil močnejši od te mešanice. Podvinškovi je namreč postalo samo močno slabo in so jo še živo prepegljali v bolnico, kjer so ji izpraznili želodec in ji rešili življenje.

* **Pazite na poljejske predpise.** Pred ljubljanskim okrajnim sodiščem je bila obsojena gospa A. V. na 200 K denarne kazni, ker ni naznanila delavcev, ki so pri njej prenočevali.

* **Pobegla gojenka.** Dne 6. avgusta so pripeljali v deški sirotinski zavod v Ljubljani hčerko vdove P. iz Maribora, 15-letno Cecilijo. Dekletu pa v zavodu nikakor ni ugaljalo in je dva dni nato pobegnila zopet domov. S sabo je vzela za potne stroške denarnico Frančiške Obolnarjeve, šivilje v zavodu z zneskom 180 kron.

* **Nasilna žena.** Posestnikova žena Ermanova iz Zg. Lipnice pri Radovljici, je udarila med domačim prepričkom svojega soproga s polenom po glavi. Mož je bil tekoč poškodovan in so ga morali pripeljati v deželno bolnico v Ljubljani.

* **Kupčija s cigani.** Mizarja Franceta Kovača iz Goš št. 43 je pri barantanju in zamenjavi konj opeharil cigan Josip Nikolič iz Varaždina za lepo rdečkasto kobilico ogrske pasme. Cigan je s kobilico neznano kam pobegnil.

* **Ponesrečena žepna tatvina.** Med vožnjo Ljubljana-Grosuplje je ukradel neznan žepar Francetu Gerdencu potni list, bilježnico in več razglednic. K sreči je imel Gerdenc spravljen denar v drugem žepu.

* **Tatvine.** V noči od 9. na 10. t. m. so neznan lopovi na sejmšču v Mariboru, kjer je bilo 112 volov, odvedli enega vola, vrednega 12.000 K. — Ivanu Gradniku stanujočemu v Gosposki ulici, je bila iz zaklenjene omare ukradena srebrna moška ura.

Opozorjamo vse p. n. trgovce in tobakarne na današnji oglaš na zadnji strani Ciril in Metodovih vžgalic, ki jih priporočamo. Noben trgovec in nobena tobakarna ne sme biti brez njih! Konsumentje, zahtevajte edino le to vrsto!

Znaki in razglednice Sokola I. so ravno kar izšli in pridejo v splošno prodajo 13., 14. in 15. avgusta. Znak je simboliziral, v sredini lipov cvet, ob straneh primeren napis za otvoritev telovadišča. Kovina je pločevina v bakru. Lepo izdelane razglednice na finem kartonu v 12 različnih motivih — spominj sokolskega člena na trgu Taboru — bodo vzbujali čustva in mečlani. Najlepše pa bodo razglednice v treh barvah. Prva predložitve bodoči pogled na trg Tabor, kadar bo stal Sokolski dom, druga pa kaže dom sam. Originale razglednic je napravil g. prof. Zmitke.

Jedini odsek ljubljanskega «Sokola» vabi vse na novo prijavljene člane (potenike), da se udeležijo v torek dne 16. t. m. ob 18. prve jahanje vaje. Ista se vrši v konjušnici v Trnovem. Obenem se pozivljajo tudi ostali neklasificirani bratje (jezdci), da se istega dne udeležijo jahanja v svrhu oddelitve v oddeljenja. — Zdravo!

Sokolsko društvo v Radovljici priredi dne 4. septembra t. l. proslavo dograditve «Sokolskega doma» z javno telovadbo in drugim, jako bogatim sporedom. Vsa sokolska in druga narodna društva se danes opozarjamo na to slavnost. V kratkem se objavi natančni spored.

Sokolski zlet v Domžalah. Sokolska župa Ljubljana javlja: Izkaznice za polovično vožnjo v Domžale ob priliki prvega nastopa sokolskega odseka v Dobu, v nedeljo dne 14. avgusta t. l. se izdajajo v soboto dne 13. t. m. od 5. do 7. v Narodnem domu, odborova soba. Bratska društva in občinstvo opozarjamo na našega najmlajšega brata: pohitite tla in vpoštevajte njihovo mlado, a veliko obetajočo delo!

Celjska Sokolska župa vabi na svoj zlet v Šoštanj dne 14. avgusta t. l. Članstvo v kroju in vse članstvo, ki nastopi pri javni telovadbi, pride v Šoštanj z rednim dopoldanskim vlakom. Za občinstvo, ki je zadržano priti že dopoldne, je poskrbljeno s posebnim vlakom, ki odide ob četrti na eno iz Celja. Povratek iz Šoštanja z večernim vlakom, ki bo vozil ob pol desetih v Celje. Z ozirom na res ugodne zveze pričakujemo mnogoštevilnega občiska, ki je v Šoštanju tudi potreben. Po celi Savinjski in Šaleški dolini naj se ta dan vije naš prapor, čuje naj se naš pozdrav in zgrinjajo naši bratje in sestre k sokolskemu delu: da se dvignejo vse naše sile proti-sokolu enako, ki se ne boji drznega in smelega vzleta naravnost visokemu solncu nasproti! — Zdravo!

«Sokol Dravograd-Meja» priredi dne 28. avgusta svoj prvi javen nastop v Dravogradu. Opozorja se že sedaj vsa sosednja društva na to prireditve, katere spored bo jako zanimiv, da se polnoštevilno udeležijo prvega nastopa novoustanovljenega odseka na naši severni meji.

Zupni zlet v Središču. Kratak čas še nas loči od zleta. Pripravljalna dela so končana, odseki so v polni meri storili svojo dolžnost in v par dneh bomo dokončali težko delo, ki nam ga nalaga zlet. Telovadišče za 700 telovadecv je zgrajeno in pripravljeno, telovadnica dozidana in pokrita, sedeži in tribune postavljene, za zadostno množino jedil in dobro ter mirno pijačo je skrbjeno in ni nam treba posebej poudarjati, da polagamo največjo važnost na točno postrežbo in zmerne cene, tako da bo v vsakem oziru ustrezno občinstvo, ki se v ogromnem številu pripravljala na zlet. Odkriti tekmovalne vse Središčanov, da ugodijo željam gostov in jim napravijo bivanje v Središču kar najprijetnejše, ter zdrav duh, ki veje vedno v naprednem in narodnem trgu, vse to veže tisočera srca na Središče, in radujemo se, da bomo imeli zopet priliko pozdraviti vse znance in prijatelje, ki bodo ob blizu in daleč prihili v našo sredo. V nedeljo se bo Središče odelo v praznično obleko in z odprtim srcem sprejelo vse, ki jih veže z nami sokolski misel ter ljubezen do naroda in države. — Zdravo!

To in ono

PET GENERACIJ PRI KRSTU.

Ta vrlo redki slučaj se je dogodil pri Oldenburgu. Pri krstu so bili prisotni: krščenčeva hči, njegovi starši, dedi, pradedi in prapradedi. Kunovala je 94letna vdova Ana Janson. Naravno, da je bil to krst odraslega človeka, namreč očeta, ker je bila prisotna tudi hči. Tudi taki krsti se včasih dogajajo.

PO ZRAKU NA SEVERNI TEČAJ.

Andre in njegovi tovariši, ki so skušali po zraku prispeti na severni tečaj, so drzni poskus plačali s svojim življenjem. Kakor poroča «Chicago Tribune», bo ameriški flak Edvin Fairfax Naulty oni drzni poskus v kratkem ponovil. Naulty namerava meseca septembra iz Alaske v aeroplanu poleteti preko severnega tečaja na Norveško. V aeroplanu bodo raz Naultyja še tri osebe. Pogumni Amerikane upa, da bo v štiriindvajsetih urah preletel arktično cono. Naultyjev stu je še prispel v Evropo, da prouči redpojeja s drugi del poleta od severnega tečaja do skandinavskih glavnih mest. Potniki se v Pointbarrow na Alaski dvignejo v zrak ter, sledeč 15 meridianu, preleto do severnega tečaja 1200 morskih milj. Odmor je projektovan na severnem tečaju na Spiebergih, odkoder je poletel Andre ter na Medvajem otoku in kočno na Severnem rtu.

PLAČILNI NALOGI ZA NEPO-SREDNE DAVKE.

Uradno se razglša: Začetni zakon o proračunskih dvanajstinalih, ki je objavljen v «Uradnem listu» z dne 2. avgusta 1921., št. 90, ne nalaga davkoplačevalcem nikakili večjih bremen, nasprotno osebuje posebno glede dohodnine in plačilne izdatne olajšave. Obenem pa izkuša s poenostavitvenjem dosedanjih zakonitih določi kolikor mogoče pospešiti poslovanje davčnih oblastev, da se na ta način zopet doseže korentna odmera davkov, ki je tako v interesu finančne uprave, kakor davčnih zavezancev samih. Le iz tega vidika je presojati določilo navedenega zakona, ki odpravlja davčne plačilne naloge.

V nadomestilo plačilnih nalogov bodo prvih 15 dni pričetkom vsakega koledarskega četrtletja (to je od 1. do 15. januarja, od 1. do 15. aprila, od 1. do 15. julija in od 1. do 15. oktobra vsakega leta) pri davčnih uradih razgrnjeni na vpogled izkazi za vse odmere, ki so se izvršile v pretečenem četrtletju.

Razgrnitev se bo javno razglasila po občinah itd. na mečin, ko bo vsak davčni zavezanec pravočasno obveščen, za katere davke so odmerjeni izkazi razgrnjeni in komu davek še ni odmerjen, da si prihrani pot v davčni urad. Vsa davčni zavezanec bo imel pravico vpogledati le njegovo osebo zadevajoče predpisne podatke, za druge pa le, če se izkaže z njihovim pooblastilom (ki je kolka pristo), da jih sme zastopati v davčnih zadevah, odnosno, da sme v njihovem imenu vpogledati odmerni izkaz. Na ta način je mogoče, da davčni zavezanec osebno iz oddaljenih krajev odpošlejo v davčni urad vpogledati odmerni izkaz svojega zupnika, da jih obvesti o višini predpisa.

Komur bi ne bilo jasno, na kateri podstavi se mu je odmeril davek, lahko, kakor do sedaj, prosi s kolka pristo vlogo davčno oblastvo, naj mu priobči podrobno odmero podlage. Z vložitvijo take vloge se prekine prizivni rok in prične ostali rok zopet teči šele, čim se davčnemu zavezancu dostavi rešitev.

Plačilni nalogi v dosednji obliki se bodo tudi v bodoče vročevali onim davčnim zavezancem, katerim se bo prvič odmerila pridobitina, rentnina ali dohodnina.

V tem zmislu bodo postopala davčna oblastva pri davkih, ki se predpišejo za leto 1921. in za poznejša leta. Komur davek za leto 1920. in prejšnja leta še ni predpisan, bo o predpisu obveščen s plačilnim nalogom v sedanjih obliki.

V zvezi z odpravo plačilnih nalogov so se preuredila tudi določila o prizivnem roku. Ta je določen pri davkih, katerih odmera se priobči davčnim zavezancem z razgrnitvijo odmerne izkaza s 15. dnevi po preteku roka za vpogled. Ker bodo odmerni izkazi razgrnjeni na vpogled od 1. do 15. prvega meseca v vsakem koledarskem četrtletju, bodo prizivni rok potekli 30. januarja, 30. aprila, 30. julija in 30. oktobra vsakega leta, za plačilne naloge, ki se dostavijo o predpisu davkov za prejšnja leta ali v drugih izjemnih primerih do konca meseca septembra t. l., velja še dosednji 30dnevni prizivni rok: od 1. oktobra t. l. dalje pa se skrči ta rok na 15 dni, ki se bo računil od dneva, ki sledi vročitvi.

Sedaj za Slovenijo uveljavljen način razgrnitve odmerne izkazov je bil v nekaterih pokrajinah naše kraljevine že do sedaj običajen in se je udomačil brez vsakih težav. Upati je, da se udomači čim preje tudi v Sloveniji; posebno ker se je odmera kontingentirane pridobitine in dohodnine, izročila zopet v roke davčnim komisijam, v katere volijo polovico članov davčni zavezanec sami.

— **Hmelj.** Uradno poročilo Zaveza hmeljarskih društev v Zatu z dne 5. avgusta: V obče se lahko reče, da se je stanje hmeljarskih nasadov pri nas poslabšalo; vseh tega so cene tako poskočile. Cene žateškemu hmelju iz leta 1920. je od 4000 do 5000 š. K za 50 kg; za hmelj iz prejšnjih let se pa plačuje od 1500—3000 š. K za 50 kg (100 š. K = 210 jg. K). Sploh pa sedaj nihče ne prodaja, nego vsak čaka še na zvižanje cen. Ako v kratkem času ne pride do izdatnega dežja, se bode cvetje, katero misli prebajati v kobilu, posušilo in odpadlo in potem ni izključeno, da bodo nekateri tuk. okoliški brez vsakega pridelka. Končno razpoloženje je mirno, pa zelo čvrsto, cene rastejo. — Iz Zala pa poročajo: Nekateri večji hmeljarji so se včeraj zmenili, da bodo letos plačevali za obiranje enega škafa hmelja po 3 K in dajali bodo tudi oblačno hrano; brez hrane pa najmanj 4 K ob škafa. Nekateri naši hmeljarji so šudaki — predprodali so hmelj po 50—70 K za 1 kg in letošnji pridelek pa po komaj 100 K; ves produkt in vse prizadevanje hmelj. društev je zaman. Zalibog!

— **Ustanovitev tvornice za izdelavo orožja, municije in poljedelskih strojev.** Neki francosko-srbski konzorcel se je obrnil s prošnjo na ministristvo vojne in mornarice, da se mu dovoli ustanoviti tri velike tvornice za izdelavo municije, orožja in poljedelskih strojev. Pogoji za pridobitev koncesije so zelo pojavljani in izgleda, da bo ministristvo prošnji konzorcija ugodilo.

— **Svilarstvo.** Poročalo se je, da znaša pridelalek kokonov sviloprejk v južnih pokrajinah naše države letos 300.000 kg. Po zadnjih vestih, ki so dospelo iz cele države, da računajo, da bo znašal pridelalek

okoli 500.000 kg kokonov. Vrednost na ceni na 7 milj. diparjev.

— **Tržaški jerski sejem.** Tržaški trg govori delajo obupne poizkuse, da oživijo skoraj čisto zamrti tržaški trg. V ta namen prireditelji letos veliki sejem, ki se ga po poročilih tržaških listov udeležijo tudi tujci, med njimi i Jugoslovani. Da računajo Italijani v prav obilni meri na Jugoslovane, se vidi iz tega, da je v Ljubljani osnovana posebna podružnica Urađa za prireditve jerskega sejma in da se že dovolj znatne olajšave pri vizumih in na železnica. Prizadevanje tržaških trgovcev razumemo v polni meri. Puščamo čisto v nemar politične vzroke omenjamo le gospodarsko ozir. Italijansko blago je neresno ki po svoji kakovosti ne more konkurirati z nemškimi ali češkim. Visoka razlika med liri in kruno povzroča dalje, da bo vsako kupljeno blago pretirano drago. Koncem koncev pa tudi mislimo, da so večini nemiri v Trstu, ki se vrši pod znakom vlade ušnih nemirov, pa ni priporočljiv in naj bodo besede prirediteljev sejma so tako sladke. Da pride čimveč tujcev na ta sejem, je vlada odredila, da naj dajo laški konzulati potrdila na potnih listih čimpreje. Od 1. do 25. septembra se plača vizum v papirnatih in ne v zlatih lirah.

— **Jadranska železnica in Rumunija.** Vojna je preprečila, da se ustvari projekt, ki interesira ves ekonomski svet. Jadranska železnica, ki bi morala biti že pred vojno zgrajena, je pozabljena. Rumuniji, katero ta železnica interesira posebno radi izvoza ni uvoza, ker je pot preko Darlanca in Bospora preobložena, ne pride na pamet, da bi se interesirala za to velovazno vprašanje. Ona namerava sedaj zgraditi žago direktno zvezo z Egejskim morjem, računajoč, da bo po rešitvi tragičnega vprašanja tudi ona dobila del te zemlje za katero se bora Grčija, Bolgarija in Turčija in da realizuje svoje načrte o železnici, ki bi bila le njena last in ki bi jo vezala z Egejskim morjem.

— **Davek na neoženjene v Rumuniji.** Rumunska vlada namerava v kratkem predložiti parlamentu načrt o davku na neoženjene moške in neomežene ženske. Po tem načrtu bi neoženjenec med 26. in 30. letom plačal letno 500 lejov, od 30. do 35. leta 1000 lejov, od 35. do 40. pa kar 2000 lejov. Neomeženke pa bi plačevale med 21. in 25. letom letno 100 lejov od 25. do 30. leta 150 lejov, od 30. do 36. leta pa 2000 lejov.

— **Slabi izgledi na izvoz češke živine.** Češki poljeprivredni svet je početkom tega meseca razpravljaj o izvozu živine iz Češke. Za izvoz v Nemčijo pridejo v poštev samo provratni konadi in sicer do 10.000 glav. V splošnem so izgledi za izvoz živine v inozemstvo minimalni. V Rumuniji je stanje isto kot na Češkem, Dunaj se oskrbuje z živino iz Madžarske, a izvoz v Italijo je otežkočen zlasti vlad prometnih razlogov. Francija ima samo prevež zaloge; v poštev pride torej le majhen del Nemčije in Dunaj, in morda še Rusija, toda tam zadene izvoz na velike težave.

— **Zetev v Poljski.** Zetev na Poljskem je letos zelo uspeš. Pšenice se bo pridelalo okoli 2.500.000 ton, približno štirikrat več kot lani. Dobro je uspel ječmen in tudi rž je izdatna. Izredno dobro se je obnesla sladkorna pesa, ki bo za 40 % boljše kot lani. Vlada je mnenja, da bo letos zaloga zadostovala za domače potrebine in da ne bo potreba sladkorja uvažati.

— **Izvoz moke iz Madžarske.** Državni tajnik madžarskega ministristva za poljedelstvo izjavlja potom časopisja, da bo madžarska vlada dovolila letos poljedelcem izvoziti 1 milj. mte. bele moke. Rok izvoza se bo raztezal do 30 sept. med tem časom ni potreba za izvoz posebnega dovoljenja. Vlada namerava izvažati moko v prvi vrsti v Švico, da popravi s tem tečaj krene.

Produkcija premoga na Angleškem. Iz Londona poročajo, da je trgovski urad obelodanil statistiko, iz katere je razvidno, da je produkcija angleškega premoga zopet dosegla predvojno količino. Zadnji teden pred koncem štrajka se je izkopal 1.950.000 ton premoga, po končani stavki v prvem tednu julija meseca se je produkcija povečala na 3.752.000 ton, v tretjem tednu julija meseca pa je dosegla še predvojno višino 4.181.000 ton.

Vremensko poročilo

Ljubljana 806 m nad morjem.

Dan	Čas opazovanja ob uri	Stanje barometra v mm	Temperatura po C.	Vetrovi	Nebo	Predvidena v min
11. avg.	7.	731.0	20.3	sr. jgsp	jasno	0-0
	14.	729.8	23.3	sr.	d. obl.	
	21.	730.1	26.4	brez vetra	jasno	

Srednja včerajšnja temperatura 26.8, normalna 19.3.
Vremenska napoved: lepo vroče vreme. Solnce vzhaja ob 4.53, zahaja ob 19.17

Lastnik in izdajatelj
Konzorcij „Jutra“.

Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.

Blagajna velikega vojvode

Roman.

IV. poglavje

«V njem proti veliki nevarnosti obstoj mlade republike Minorke.

«Prijatelj?» je vprašal Hernandez začuden. «Misliš sem, da ste dopotovali sami! Ali imate morda znanca na Minorci?»

«Imam znanca!» je odgovoril Filip, glas mu je nehote zadrhtel, prijel je velikega vojvode za roko. «Imam znanca, ki se vam hoče pokloniti, gospod predsednik.»

Señor Hernandez je stopil korak nazaj v sobo in opazoval Collina precej nezaupljivo.

«Kako vas je pustila straža semkaj?» je vprašal preplašen. «Pokažite mi takoj tega svojega prijatelja in mi recite kdo je!»

Njegovo ime je... v tem trenutku je Filip prekoračil sobo... don Ramon XX. veliki vojvoda Minorke, katerega ste hoteli vi s svojimi prijatelji za 200.000 peset umoriti, ki se je sedaj vrnil, da vam malo prekrži vaše načrte!»

Besedo za besedo glasneje je govoril Filip... Hernandez se je pa v tem hipu obrnil in skočil proti pisalni mizi, kjer je ležala neka mala, svetla stvarica, ki jo je Filip takoj spoznal — bil je mal revolver. Ko je bil Filip dijak je bil najboljši «Zogobli» nekega akademčnega nogometnega kluba... to je bilo sicer že davno... toda ko je videl sedaj Hernandeza in spoznal njegovo nakano z revolverjem, prebudili so se v njem spomini na nogomet. Poskočil je in to s tremi skoki, katerih se tudi pred tremi leti ne bi mogel sramovati... in v onem trenutku, ko je bodoči predsednik dospel do pisalne mize in stegnil roko, da pograbi revolver, dvignila se je Filipova noga v tako elegantnem loku, da bi delala čast vsakemu prvemu igralcu... v istem trenutku je odletel revolver tudi v velikem loku kakih deset metrov daleč v drug kot sobe... Zalibog moramo pripomniti, da se Filipova noga po naravnih in fizičnih pravih gibanja, po izvršeni akciji ni mogla takoj ustaviti, dvignila se je še malo, malo zakročila in se srečala z nosom predsednika in ta nos je naenkrat pobarval s krvavordečo barvo marmornate ploče po tleh.

Veliki vojvoda se je zakrohotal in priskočil... predsednik minočarske republike je pa zatulil od bolečin in se sesedel ob pisalni mizi.

«Well done, profesor, well done!» je klical veliki vojvoda. «Vi lopov molčite, sicer vas ubijem brez vsega na mestu. Niti glasu, razumete!» Njegov glas je bil tako strašen, da je Hernandez prenehal s svojim zdihovaljem, ki so ga povzročale bolečine, kot da mu je kdo prerezal grlo... tresel se je po vsem telesu, počasi se je dvignil, opazoval nekaj trenutkov svojega vladarja, potem pa padel na kolena... kri mu je še vedno tekla iz nosa...

«Mi... mi... iii... lost... mi... lost! Visočanstvo... milost!» je vzdihoval. «Zapeljal so me... res... za... peljali... jaz nisem igral v zaroti prav nobene uloge... prisegam...» Veliki vojvoda ga je gledal z besnim zaničevanjem.

«Prokleti lopov, lažete, po krivem prisegate! Zakaj se ste vgnezdili tu, v moji palači? Odgovorite... zato, kaj ne, ker ste popolnoma nedolžen, ker niste bili med zarotniki?»

«Ho... te... li... hoteli so me izvoliti za predsednika... je jamral in vzdihoval Hernandez...»

«In vi ste si hoteli takoj zagotoviti dostojanstvo in mesto... Kako je pa to mogoče (glas velikega vojvode je bil zopet grozen) da se nahaja vaše častito ime kot prvo na ti pogodbi?»

Potegnil je iz žepa polo papirja, ki jo je dobil pri Bekkerju in jo pomolili Hernandezu pod nos!

Ta pa je prebledel kot mrlič... tudi kri mu je prenehala kapljati iz nosa... drhtel je kot trepetilka... padel naprej in objel Ramonove noge in prosil milosti. S krepko brco se je veliki vojvoda osvobodil rok in rekel Filipu:

«Prosim vas, bodite tako dobri in pogledajte v sobi tam na kraju hodnika, tam dobite kako primerno vrvo...»

«Kaj... kaj me nameravate obesiti?...» je stokal Hernandez, ulile se so mu debele solze, tekle po zatelem nosu in se mešale s krvjo...

«Da, toda malo pozneje!» je rekel veliki vojvoda mirno. «Ako vas na to obsodi sodni dvor... Jaz nisem morilec gospod Hernandez, kot ste vi in vaši prijatelji. Hočemo vas samo zvezati. Tukaj, obvezite si svoj nos! Vrgel mu je zaničljivo robec in nadaljeval: «Sedaj mi še nekaj povejte, toda svetujem vam, da govorite resnico! Kdaj pridejo vaši prijatelji?»

(Dalje.)

SLOŽNO DELO SPASI NAROD, ZATO BODIMO SLOŽNI V DELU ZA JUGOSLOVENSKO MATICO!

Na pragu življenja.

Prevedel N.

— In ti — prismoda! Pri miru me pustil!

Kadar je dala teta Vanji kolač, ga je vselej razdelila na dva dela: enega je pojedel, a drugega je dal na okno, ki je bilo najbližje ikoni.

— In to je za Tebe! Ako ponoči ne snež, pomeni, da nočeš...

Zjutraj je pogledal Vanja zelo zopadaj iz postelje na podoknjak.

— Noče! Je šepetal, zlezel iz postelje in šel po drugo polovico, da jo poje v postelji, leže... Vanja je vedel, da Bog ne je kolača, da ne obeduje in ne pije čaja, a vendar je trdovratno puščal na oknu polovico slaščice, uverjen, da je Jezus Kristus rad, ko vidi, kako ga Vanja ljubi in kako priden deček je on.

Se eno igračo je imel Vanja, s katero se je zelo rad igral: krasno puško, katero mu je podaril Aljoša za god. Ta puška se je bila nekam izgubila in sedaj je prišla na dan; nova kuharica je pomivala tla, prekladala pohištvo in izvela puško izpod omare. Izborna puška! Hvala Bogu, da se je našla! Petelina ima, bajonet, s kapicami strelja zelo glasno, kakor prava. Vanja je bil prepričan, da je takrat ponoči, ko so brskali po njegovih igračah, odnesel puško tisti z brki... Vse kaže, da je on ni odnesel. A morda jo je pa le odnesel, in Jezus Kristus je napravil, da se je našla pod omaro... No, pogledajmo sedaj!

— Nehaj že vendar streljati! Teta ne pusti: mamo plašiš!

— No, bom pa kar tako, brez kapic!

Učinek je bil isti: namesto poka je bilo treba reči samo «bum» in sovražnik se je že valjal.

— V koga streljaš? Pa vendar ne v ljudi!

— Kaj to tebe briga? Odidi, sicer... je zagrozil Vanja in pomeril v kuharico.

— Razbojnik! Pravi razbojnik bo še iz njega!

— I naj bo!

— Ah, ti! Ves se je vrgel po bratu!

Po njegovih stopinjah... Visličarji!

— Ti si pa prismoda!

VI.

— Teta, k mami bi rad!

— Počakaj. Sedaj ne moreš.

— Kdaj pa?

— Kadar bo mogoče.

— Ali ji je boljše?

— Bolje.

— A zakaj ne pustiš?

— Ker spi... Ne smemo jo buditi!

— Pri tebi ne prenehoma spi! I danes i včeraj... i zmerom...

A v kuhinji se je pogovarjala kuharica z neko babo in ji rekla, da Vanjeva mama kmalu umre...

Vanja je utihnil. On ni verjel ne teti ne kuharici. Z nemirno v srcu, s prestrašenimi očmi je prisluškoval sedaj pri kuhinjskih vratih sedaj pri vratih v mamino sobo. V kuhinji pravijo, da mama ne uka Velike noči, a kaj se godi v mamini sobi — ni mogoče zvedeti... Zelo tiho je tam. Ura tika, včasih hodi nekdo po prstih, zaženkeče steklenica, zdi se, da včasih nekdo zavzdihne. Ni čuti maminega glasu in teta govori šepetaje. Da bi vsaj slišal mamin glas! Mila mamica! Kako je zahrepenel po mili mamici!

— Bog jo je kaznoval... zaradi otrok! Starejši je bil namreč izmeček, in tudi ta je tak: majhen je še, a že pravi razbojnik! Vanjka namreč! Rodila je malike...

— Ti me ne smeš nazivati Vanjko!

— Kaj pa ti tu pri vratih iščeš? Prisluškuješ?

Vanja se je odstranil od vrat in se tiho vlekel po temnem hodniku k mamin sobi. Kaj je to? Mama stoče? Da! Vanja je pital k zaprtim vratom in poslušal, kako stoče mama. In vsaki njen stok mu je odmeval v srcu, solze so mu kapale s trepalnic in jokavo je šepetal:

— Mamica, ne stoči! Mamica, ne stoči!

Nekoč je teta odprla vrata in sunila Vanjo.

— Ah, Vanja! Zakaj se...

— Mamica! Moja mila mamica! K tebi bi rad!

Pridi, moj mili!... je komaj slišno odgovorila mama. Teta je prišla Vanjo za roko in vstopila sta. Kaka je postala mama! Medla — medla... Ni bila več podobna mami... Vanja je poljubljil mamo, a s splošnimi očmi je opazoval njen obraz, bele razpoke ustnice, ostri nos in k sencem prilpljene premene sivih las. Roke z dolgimi — dolgimi prsti so počivale na prsih vrh odeje, in velike, temne oči so udrte in gledale tako tuje — to niso mamine oči... Mama se je nasmehnila in zamežala in udrla so se ji solze, ena za drugo... Ena solza se je dolgo držala na sivem lasu in potem je izginila.

— Ali te boli?

Mama je komaj vidno klavnila z glavo.

— O Veliki noči ozdraviš?

Zopet je mama zgrčila z glavo in zopet se je nasmehnila, da bi odprla krepko zaprte oči.

— Da bi že bila kmalu Velika noč!

All ne moreš, mamica govoriti?

— Ne morem, Vanja! Je zašepetala mama in odprla oči. In v teh očeh je bilo nekaj strašnega, kar je preplašilo Vanjo. Mama ga je gledala premišljeno in v njenih očeh ni bilo božanja in dobrote, kojih je bil vajen Vanja.

— Aljoša je umrl. Ni Aljoše... je zašepetala mama in velike strašne oči so se zopet zaprle.

Vanja je zlezel s postelje in je stal molče, s povešeno glavo.

— Vanja, je tiho šepnila teta in se dotaknila njegovega pleča.

Vanja je pogledal teta. Ta je pokimala na vrata in Vanja je razumel: tiho, po prstih, je odšel iz sobe in ravnotako tiho, po prstih, je prišel do detske sobe. Potemtakem so govorili na dvorišču resnico, da se Aljoša nikdar ne povrne... Aljoša se nikdar ne povrne... Nikdar!... I o Veliki noči ga ne bo... Vanja je plaho dvignil oči k Jezusu Kristusu in jih takoj povesil... Prvič mu Vanja ni zapel svojih misli o Aljoši... Stal je pri steni in trgal češuljke preprog, jih metal na tla in mrko gledal v zid. Potem je še enkrat dvignil pogled k Jezusu in povešivši glavo je zašepetal:

— Ne bom Te ljubil več!

Tako se nastalo prvo nesoglasje z Jezusom Kristusom. Tega dne je Vanja ni hotel z Njim pogovarjati in ni gledal na «Božje oko». Vendar ga je ves čas čutil... Tam gori je gorela lučka, so je bleščali stropni viri krone in dobri obraz Jezusa Kristusa je zrl od tod na Vanjo, roka — ga je blagoslavljala... Vse je bilo kakor poprej, a zgodilo se je nekaj nepopustljivega in nepričakovane, kar bi se ne bilo moglo zgoditi, ako bi tam gori... bil zahotel nekdo... Vanja ni hotel gledati tja in trdovratno se je izogibal vsemu prednjemu kotu. In ko je legel spat, je preložil nadglavje na drugi konec postelje.

— Kdaj bo Vanja? Kdaj se bo napravil? je prala teta.

— Blešči se mi... spati ne morem.

Ko je vtaknil roko pod podglavje, je otpal Aljoševo sliko in jo krepko stisnil... Misli je na Aljošo in premišljeval, kak da je bil, kakor se ni mogel domisliti v spominu je gledal tisto noč, ko s odpeljali Aljošo; Aljoša je stal ves čas pri mizi, s hrbtom obrnjen k Vanji, in vidna s... bila samo dva vrtena las, ki sta z odjedila in se zibala na glavi, a on ni je popravljal z roko...

(Dalje.)

Na večjem 1270 3-1
veleposestvu v Jugoslaviji
rabi se:

dobrega, izkušenega strojnega inženirja, izur enega delavodja strojne stroke, prvovrstnega stavbenega polirja in prvovrstnega nadzornika.

Ponudbe z navedbo plače in dnevom nastopa pod „Srečo“ naj se pošiljajo na upravo „Jutra“.

Fes, frmač,

11 mesecev star, lep in močan, se proda. Fotografija proti plači 6 K. Vse drugo pod „Frmač“ pošta Ljutomer. 1269 3-1

1265 Proda se jako fin 3-2
Trieder „Zeiss-Jena“
(6kratni). Naslov pove uprava „Jutra“.

Iščem veliko, meblirano ali prazno
sobo. 2-2
Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Tako“.

Nudim brezobvezno
Ciril - Metodove vžigalice

Cena povsem konkurenčna. Pri nakupu vžigalic zabavajte moj cenik.
J. Perdan, Ljubljana.

Čevlji

vseh vrst, moški, ženski in otroški, se dobe po najnižjih dnevni cenah pri znani trdki ALEKSANDER OSLAT, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 28. Razporeditajo se po povzetju po vsaki krajstvi. 661 28-19

Lepe suhe gobe (jurčke) 1262 5-2
kupi po najvišji dnevni cen

turdka Mihael Omahen v Višnjigori.

Naznanilo.

Vinotoč, Mestni trg št. 13 (po domače «pri Fridrihu»), znana mrzla klet, priporoča sledeča vina:
Fini oviček z najboljših gor, 1. 28 K
Rizling, 1. vrste, 32 K
Orno, močno, proti griži, 32 K
Prepričajte se in poljžite ponj.

Naročite se na „Pota in cilji“.

Zbirka poljudno-znanstvenih spisov.
I.-II. zvezek: A. Melik, Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev. I. del, vez. 21 K, II. del, vez. 42 K. Za oba zvezka po pošti K 540 več.
III.-IV. zvezek: Dr. Fr. Weber, Uvod v filozofijo. 72 K, pošta 8 K več.
V. zvezek: A. Melik, Zemljepis kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Meh. vez., fin papir 60 K, pošta 3 K več. Broš. navadni papir 42 K, pošti 2 K več. Narodila sprejema
Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Prodajam takoj po nizki ceni

dve mladi čistokrvni kobili

izborni za tek in vožnjo.

Nadaljne informacije in ogled v tovarni usnja Aleks Podvinac v Radešah 1265 pri Zidanem mostu. 2-2

Priporočamo knjige za mladino:

Ilka Waschtetova, Pravljice. Z večbarvnimi slikami. Vez. 40 K, pošti 2 K več. Habberton - beril, Bob in Tedi. Povest s slikami. Broš. 24 K, vez. 30 K, pošti K 240 več.

Ilka Jova-Zmaj-Gradnik, Kalamandarija. Otroške pesmi. Vez. 16 K, pošti 1 K več. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Damsko, moško in otroško modno blago 900 62

C. J. HAMANN
Mestni trg 8.

!! Kupujte nove knjige !!

Tiskovne zadruge:
D. Fajgel, Tik za fronto. Zbirka črtic, ki popisujejo dogodke v Gorici po izbruhu vojne med Italijo in Avstrijo 1915. Broš. 36 K, po pošti 280 K več.

A. Novačan, Veleja. Drama. Broš. 28 K, vez. 36 K, po pošti K 2- več. Shakespeare - Zupančič, Macbeth. Broš. 32 K, vez. 40 K, po pošti K 280 več.

Ilka Waschtetova, Pravljice. Z večbarvnimi slikami. Vez. 40 K, po pošti K 2- več.

Fr. Veber, Uvod v filozofijo. Pota in cilji, 3. — 4. zvezek. Cena 72 K, po pošti 340 K več.

Knjige se naročajo pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ul. 6.

Priporočljivo!

Priporočljivo!

SIMON JENKO, Zbrani spisi.

Uredil dr. Joža Glonar. Cena K 42—, po pošti K 420 več.

Anatole France, Pingvinski otok.

Roman. Broš. K 42—, vez. K 52—, po pošti K 340 več.

Cika Jova-Gradnik, Kalamandarija.

Pesmi za otroke. Vez. K 16—, po pošti K 140 več. 209 28

Naročila na Tiskovno zadrugo v Ljubljani, Sodna ulica št. 6.

Naročajte dnevnik „Jutro“!